

законних інтересів потерпілого є об'єктивно витребованою його спеціальною кримінально процесуальною правозахисною функцією, яка розвивається і отримують всебічну підтримку як з боку держави, суспільства так і з боку науковців.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Дмитрієва Л.А. Защита прав потерпевших / Л.А. Дмитриева // Законность. – 2009. – № 8. – С. 33–36.
3. Попович Є.В. Правозахисна діяльність прокурора України – крок до Європейської інтеграції / Є.В. Попович // Вісник Національної академії прокуратури України – 2011. – № 1. – С. 13–16.
4. Косюта М.В. Прокуратура України : [навчальний посібник] / М.В. Косюта. – К : Знання, 2010. – 404 с.
5. Корякін Р.В. Реституція у сучасному кримінальному процесі України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Р.В. Корякін. – К. 2006. – 20 с.
6. Закон України «Про Прокуратуру» сайт доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

Москаленко В.В.

студент,

Науковий керівник: Зякун А.І.

кандидат історичних наук, доцент,

Сумський державний університет

ЗВІЛЬНЕННЯ ДОВІЧНО УВ'ЯЗНЕНИХ В УКРАЇНІ. ПОГЛЯД НА ПСИХОЛОГІЧНІ СКЛАДОВІ ЗЛОЧИНЦЯ ТА СУСПІЛЬСТВА

Останнім часом в Україні широко обговорюється питання про внесення змін у чинне законодавство, що стосується можливості дострокового звільнення ув'язнених, які відбувають довічне позбавлення волі. Дане питання набуло глобального характеру, оскільки нещодавно відбулося перше в Україні звільнення довічно ув'язненого, якого було засуджено до такої міри покарання в 2002 році через вбивство 7 людей. І головне питання стоїть не в тому, чому його відпустили, а в тому, що являє дана особа в сучасному суспільстві і як його прийме це суспільство.

Перш за все потрібно зазначити, що причиною перегляду справи стало рішення Європейського суду з прав людини з 2012 року, який особа виграла, оскільки в період його тримання в СІЗО працівники міліції застосовували катування по відношенню до підозрюваного, що призвело до втрати зору. Також ув'язнений перебував в повній ізоляції в період ув'язнення, що суперечить Конвенції прав людини та основоположних свобод. Тому, посилаючись на дані факти, Апеляційний суд Вінницької області звільнив ув'язненого.

Реакція українців щодо цього питання є неоднозначною: одні стверджують, що такі особи вже не несуть певної загрози суспільству, тим більше з вадами зору, а інші вважають, що люди не можуть змінитися в цьому аспекті, оскільки з народження мають потяг до насильства.

На дане питання також є дві відповіді: сучасна і наукова відповідно. Спочатку розглянемо сучасну:

Засуджені до довічного позбавлення волі повинні не тільки мати можливість дострокового звільнення, але й знати, що їм потрібно робити, щоб стосовно них було розглянуто питання про таке звільнення. Таку позицію висловив Європейський суд з прав людини у своєму рішенні *László Magyar* проти Угорщини від 20 травня 2014 року (заява № 73593/10). У рішенні вказується: «... Було б дивним вимагати виправлення (rehabilitation) від засудженого, не даючи йому інформації щодо того, чи буде у майбутньому із невизначеною датою встановлений механізм, який дозволить розглянути питання про можливе дострокове звільнення. Довічно ув'язнений має право знати на самому початку свого строку, що він має робити для того, щоб стосовно нього було розглянуто питання про дострокове звільнення, за яких умов такий перегляд має бути здійснений, включаючи, коли він буде чи може бути здійснений...»

. Справа розкриває системну проблему, яка може призвести до подібних позовів. Характер порушення входить до області статті 3 Конвенції, що означає, що для належного виконання цього рішення держава-відповідач повинна буде провести реформи, переважно законодавчі, механізму перегляду покарання у виді довічного ув'язнення. Цей механізм повинен гарантувати оцінку в кожному конкретному випадку того, чи є утримання під вартою виправданим на обґрунтованих підставах, і надати довічникам можливість передбачити, з певним ступенем точності, що вони повинні робити, щоб стосовно них було розглянуто питання звільнення і за яких умов...» [1].

Таким чином, Європейський суд з прав людини стверджує, що злочинець може змінитися протягом певного часу перебування в місцях позбавлення волі та стати суспільно безпечною, якщо ув'язненого мотивувати достроковим звільненням за вчинення чи утримання від вчинення певних дій. Дане твердження можна підтвердити і міжнародним досвідом щодо цього питання, оскільки в більшості країн Європи довічне ув'язнення не означає ув'язнення назавжди. Наприклад: мінімальна кількість років, які необхідно відбутися у в'язниці для отримання можливості бути звільненим від довічного позбавлення волі, є такою: Австрія (15), Бельгія (15 зі збільшенням до 19 або 23 років для рецидивістів), Болгарія (20), Кіпр (12), Чехія (20), Данія (12), Фінляндія (12), Франція (зазвичай 18), Німеччина (15), Греція (20), Угорщина (20, якщо суд не встановив іншого), Ірландія (першопочатковий розгляд комісією по умовному звільненню після 7 років, за винятком окремих видів вбивств), Італія (26), Латвія (25), Ліхтенштейн (15), Люксембург (15), Монако (15), Польща (25), Румунія (20), Словаччина (25), Словенія (25), Швеція (10), Швейцарія (15 років, що може бути зменшено до 10), Македонія (15) [2]. Це пояснюється послідовним втіленням ідеї скасування, вслід за скасуванням

смертної кари, і довічного ув'язнення, окремі прибічники чого вказують, що це є «новою перспективою прогресу» [3].

Наступною є наукова відповідь на дане питання. Зокрема, К.Г. Юнг зазначав, що кожна людина має особистий психічний код, який визначає майбутні тенденції поведінки особи. На думку Грофа психіка людини формується ще в утробі матері і залежить від ставлення матері до плоду під час вагітності, а Гіпократ ще в давні часи визначив темперамент як вроджені властивості індивіда. Як відомо основою темпераменту є емоційність та активність. Зокрема, саме на темперамент потрібно звертати основну увагу в момент прийняття рішення про звільнення ув'язненого, що відбуває довічне позбавлення волі [4].

Тому, в даному питанні правильної відповіді немає, зазвичай все це зводиться до суб'єктивізму, але в будь-якому випадку рішення щодо довічного ув'язнення/дострокового звільнення злочинця – це ризик людським життям: як ув'язненого, адже даремно довічне ув'язнення називають життям після смерті; так і іншими людьми, що можуть «потрапити під руку» такій особі.

Що стосується психології суспільства, то тут все навіть гірше, ніж щодо психології злочинця. Коли в першому випадку психічні зміни особи реально можливі, то в даному випадку – це просто неможливо. Як зазначалося раніше, близько 50% людей вважають, що такі особи вже не несуть певної загрози суспільству, але ніхто з цих людей не хоче зустрітися з такою особою навіть на вулиці. Вони просто бояться, бояться за власне життя, але не проти, щоб довічно ув'язненого випустили десь, наприклад, в іншій області. Це неможливо змінити, інстинкти виживання людини розвинуті буквально на тваринному рівні, тому не потрібно дивуватися даному факту.

В Європі дещо інша ситуація з цього питання, особа після звільнення спокійно може працювати, навчатися в закладах освіти і робити все інше, що не заборонено законом без будь-яких перепон. В Україні такої свободи вже не буде, оскільки при прийомі на роботу досить часто відмовляють особі з судимістю, не кажучи вже про особу, яку звільнили від довічного ув'язнення. Одним із головних факторів, які спричинили практичну відсутність можливості дострокового звільнення в Україні, на відміну від цих країн стало те, що у них довічне ув'язнення як покарання існує десятки та іноді навіть сотні років, тоді як у вітчизняній правовій системі воно з'явилося 14 років тому [2]. Українське суспільство просто не має настільки високого морального розвитку, надаючи перевагу тваринним інстинктам.

Отже, будь-які зміни в законодавстві щодо даного питання, на даний момент, лише погіршать ситуацію. Український народ не готовий до такого розвитку подій, та і сама особа, яку було звільнено, не буде відчувати себе спокійно в таких умовах, що може сприяти розвитку психічних вад та вчинення нових злочинів. Єдине, що дійсно потрібно зробити на законодавчому рівні, так це значно покращити умови перебування довічно ув'язнених в місцях позбавлення волі та забезпечити їх всім необхідним для нормального, а головне, людського життя. Лише після цих змін можна буде

говорити про можливість перевиховання злочинця, а в подальшому і про звільнення такої особи з місця позбавлення волі достроково.

Список використаних джерел:

1. Європейський суд посилює свою позицію щодо перспективи звільнення для довічно позбавлених волі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khp.org/index.php?id=1402463170>
2. Звільнення від відбування довічного позбавлення волі: можливість запровадження в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Suap_2015_2_7
3. Замість довічного – 25 років ув'язнення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrprison.org.ua/articles/1443184500>
4. Психічний розвиток людини та його особливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.com>

Черкас К.К.

студент,

Національна академія внутрішніх справ

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

В Україні забезпечення прав і свобод людини і громадянина є одним із фундаментальних завдань процесу реформування, що набуває особливого значення в контексті євроінтеграції української держави. Її прагнення стати повноправним членом світового співтовариства спрямоване на зміщення векторів діяльності правоохоронних органів з метою забезпечення ними національних конституційних норм та світових стандартів дотримання прав і свобод людини і громадянина.

На сьогоднішній день в Україні створено концептуально новий підхід до організаційно – правових засад функціонування правоохоронних органів, не виключенням є і Національна поліція України, першочерговими завданнями якої є гуманізація її діяльності, підвищення авторитету, побудова партнерських відносин між поліцією та громадянами. Слід зазначити, що такої взаємодії можна досягти шляхом громадського контролю, тобто так званого інструменту громадської оцінки ступеня виконання правоохоронними органами їхніх соціальних завдань та службових повноважень. Громадський контроль відіграє важливу роль й у протидії корупції. Насамперед ця роль полягає у сприянні прозорості функціонування правоохоронних органів, що, у свою чергу, створює сприятливі умови для запобігання корупції, виявлення фактів корупційних правопорушень і притягнення винних осіб до відповідальності.